

Jaarstukken 2024

Gemeente
Hengelo

6.1 Lokale heffingen

Hengelose inwoners en ondernemers helpen door het betalen van lokale heffingen mee aan het welzijn, de leefbaarheid en de voorzieningen in onze stad. Deze lokale heffingen vormen een belangrijk deel van de gemeentelijke inkomsten.

Bij lokale heffingen onderscheiden we belastingen, retributies en leges.

- Belastingen zijn verplichte bijdragen aan de gemeente zonder directe tegenprestatie. Een voorbeeld is de onroerende zaakbelasting. Belastingen zijn onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen.
- Retributies zijn een vergoeding voor het in stand houden van gemeentelijke voorzieningen zoals riolering en het ophalen van afval. Het zijn daarom geen algemene dekkingsmiddelen, maar baten van het betreffende beleidsprogramma. Uitgangspunt is dat de vergoedingen niet hoger zijn dan de kosten.
- Leges zijn vergoedingen voor door de gemeente geleverde administratieve diensten aan een inwoner die daarom vraagt, zoals een vergunning of informatie. Het beleid is gericht op beperking van de kosten en rechtvaardige vergoedingen.

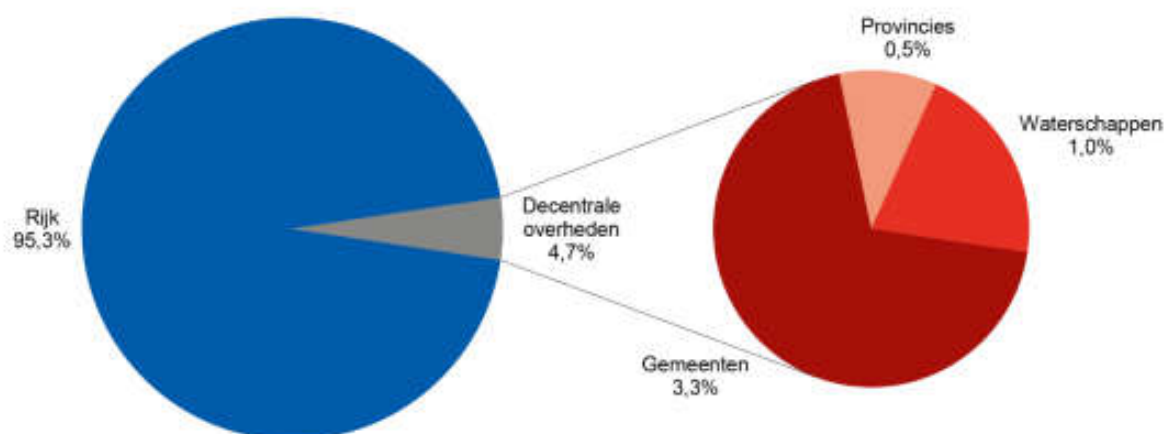
In deze paragraaf geven we inzicht in:

1. de geraamde en gerealiseerde inkomsten (6.1.1);
2. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (6.1.2);
3. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt dat er bij de berekening van tarieven van heffingen voor wordt gezorgd dat de geraamde baten de daarmee samenhangende geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd (6.1.3);
4. de lokale lastendruk (6.1.4);
5. de gerealiseerde kwijtscheldingen (6.1.5).

6.1.1 Verantwoording van de inkomsten

In 2024 leggen gemeenten 3,3% van het totaal van belastingen van alle overheidslagen op. In 2023 was dit aandeel 3,2% en in 2022 nog 3,3%. Dit is meer dan provincies en waterschappen, maar veel minder dan het Rijk.

Belasting- en premieopbrengst naar overheidslaag 2024

Gemeente Hengelo heeft de volgende bedragen aan inwoners en bedrijven opgelegd. De bedragen zijn netto bedragen. De verminderingen op de oorspronkelijke heffing en als oninbaar aangemerkte bedragen zijn hier al in verwerkt. Voor de ongebonden heffingen is ook het deel dat is kwijtscholden in mindering gebracht. Voor de gebonden heffingen is de kwijtschelding niet in de bedragen verwerkt. Zie hiervoor paragraaf 6.3.

Heffingsbedragen 2024

Heffing	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Ongebonden heffingen	30.103	30.085	32.832	33.626
OZB eigenaren woning	12.540	12.634	13.900	13.928
OZB eigenaren niet-woning	8.792	8.833	9.649	10.067
OZB gebruikers niet-woning	5.824	5.960	6.356	6.679
Parkeerbelasting	1.891	1.453	1.819	1.848
Hondenbelasting	565	578	572	564
Precariobelasting	337	355	368	357
Toeristenbelasting	154	272	168	183
Gebonden heffingen	25.192	25.200	27.444	27.491
Rioolheffing	10.859	11.296	11.609	11.791
Afvalstoffenheffing	9.273	9.072	9.236	9.391
Leges omgevingsvergunning	2.047	1.956	2.245	2.614
Leges burgerzaken (incl. rijksleges)	1.035	1.183	2.391	1.911
Begraafrechten	563	598	618	607
Havengelden	497	354	451	457
BIZ	269	182	186	187
Marktgelden	163	130	112	86
Rioolaansluitrecht	100	82	109	74
APV	72	52	81	39
Kinderopvang	23	5	25	9
Naheffingsaanslag parkeren	217	198	300	240
Vergunningen kabels en leidingen	57	71	63	60
Vergunningen gehandicaptenparkeren	17	21	18	25
Totaal heffing	55.295	55.285	60.276	61.117

6.1.2 Beleid en ontwikkelingen

Beleidskaders

Gemeenten mogen alleen ongebonden belastingen heffen als dit in de gemeentewet is beschreven. Gemeenten hebben de vrijheid om een wettelijk toegestane belasting wel of niet te heffen. De hoogte van de heffing is vrij en wordt door de gemeenteraad bepaald. Dat doet de gemeenteraad door belastingverordeningen vast te stellen, de lokale variant van landelijke wetgeving. Hierin is bepaald van wie wordt geheven, op basis waarvan dit kan en welk tarief hiervoor wordt gevraagd.

Elke soort belasting kent verder zijn eigen specifieke wetgeving, die - niet uitputtend - in de volgende paragraaf wordt genoemd.

Actuele beleidsonderwerpen

Hervorming Lokaal belastinggebied

In 2015 kondigde het Rijk destijds een belastingherziening aan. Grote veranderingen in lokale heffingen hebben zich sinds die tijd niet voorgedaan en de richting is niet eenduidig: tegenover het verdwijnen van de macronorm voor de OZB (minder Rijksbemoediging) staat het afschaffen van de precario op ondergrondse leidingen (verkleinen gemeentelijk belastinggebied). In het coalitieakkoord van het vorige kabinet stond de volgende ambitie: "Om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de OZB en MRB in de

beschouwing betrokken.” Na de verkiezingsuitslag in het najaar 2023 is het afwachten wat de uitkomst van de formatie is en de verdere ontwikkelingen op deze hervormingsagenda.

Proceskosten uitvoering Wet WOZ

Gemeenten moeten een vergoeding betalen als via no cure – no pay bureaus (NCNP-bureaus) de WOZ -waarde van woningen en bedrijven wordt aangepast. Dat kan gebeuren wanneer NCNP-bureaus namens burgers een bezwaarschrift indienen bij de gemeente of door een beroep bij de rechter. Dat levert die bureaus zo veel geld op dat er sprake is van een verdienmodel. Burgers profiteren daar nauwelijks van. Terwijl de regeling is bedoeld als kostenvergoeding voor burgers. De enorme toename van de bureaus heeft een aantal maatschappelijk ongewenste gevolgen:

1. De uitvoering van de Wet WOZ loopt vast.
2. De rechters komen te weinig toe aan andere zaken.
3. We komen door de tussenkomst van NCNP-bureaus minder in contact met de inwoners.
4. Gemeenten keren vele miljoenen uit aan kostenvergoedingen.

Mede op initiatief van GBTwente en een aantal andere uitvoeringsorganisaties heeft de toenmalige Staatssecretaris Fiscaliteit, Marnix van Rij, op 19 september 2023 het wetsvoorstel Herwaardering proceskostenvergoeding WOZ en Bpm ingediend bij de Tweede Kamer. De Tweede Kamer heeft op 27 oktober 2023 hiermee ingestemd en de Eerste Kamer volgde op 19 december 2023.

Voor de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) bevat het wetsvoorstel in het kort het volgende:

1. De vergoeding in de bezwaarfase van rechtsbijstand wordt vermenigvuldigd met 0,25 als de WOZ-beschikking wordt vernietigd of gewijzigd.
2. De vergoeding van rechtsbijstand in de fase van beroep, hoger beroep of cassatie wordt vermenigvuldigd met 0,25 als de WOZ-beschikking wordt vernietigd of gewijzigd en vermenigvuldigd met 0,10 in de overige gevallen.
3. De vergoeding voor immateriële schade wordt beperkt tot € 50 per half jaar (was € 500) waarmee de redelijke termijn voor afhandeling van een bezwaar is overschreden.
4. Vergoedingen mogen uitsluitend worden uitbetaald op een bankrekening die staat op naam van de belanghebbende zelf.

De wet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De proceskosten en schadevergoedingen worden vanaf die datum uitbetaald aan belanghebbende. Hiermee is het verdienmodel van de NCNP-bureaus feitelijk te niet gedaan. Hiermee moeten de proceskosten voor gemeenten aanzienlijk verminderen.

Verdere maatregelen zijn in onderzoek:

- introductie van verplicht informeel contact vóór de bezwaarfase
- geen recht op proceskostenvergoeding bij beperkte aanpassing van de WOZ-waarde

Met name een eventuele regeling voor verplicht informeel contact vraagt om een uitgebreide uitvoeringsscan bij gemeenten en andere uitvoeringsorganisaties van de Wet WOZ.

Digitaal procederen ook bij rechtbanken

Vanaf 4 december 2023 is het mogelijk om in alle belastingzaken bij alle rechtbanken en gerechtshoven digitaal te procederen. Het is dan dus ook mogelijk om digitaal in beroep te procederen in de lokale belasting- en WOZ-zaken. Het was al langer mogelijk om digitaal in hoger beroep in de lokale belastingzaken te procederen. Digitaal procederen biedt een snelle en meer eenvoudige toegang tot de rechtspraak en altijd een actueel overzicht van ingediende zaken en bijbehorende berichten. Vooralsnog is digitaal procederen vrijwillig, maar op enig moment wordt het verplicht voor organisaties en juridische professionals.

6.1.3 Overzicht op hoofdlijnen van diverse heffingen

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de belastingbaten (zonder referentie aan de hiermee samenhangende lasten) en in de baten van de bestemmingsheffingen (met referentie aan de hiermee samenhangende lasten en kostendekkendheid).

De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2024 in Hengelo werden geheven zijn:

Belastingen	Retributies / bestemmingsheffingen
Onroerende zaakbelasting	Afvalstoffenheffing
Parkeerbelasting	Rioolheffing
Precariobelasting	Omgevingsvergunningen
Toeristenbelasting	Overige leges en rechten
Hondenbelasting	Begraafrechten
	Havengelden
	Markgelden
	Bijdrage Bedrijven Investeringszone

Hengelo heft geen forensenbelasting en geen reclamebelasting.

Er zijn wel reclame inkomsten. Deze zijn gebaseerd op afgesloten overeenkomsten met ondernemers en daardoor in formele zin geen belasting.

Belastingen ten gunste van de algemene middelen

Onroerende zaakbelasting

De onroerende-zaakbelasting (ozb) is gebaseerd op art. 220 van de gemeentewet. Deze belasting levert 90% van het totaal van ongebonden belastingen in onze gemeente op. Het is een tijdstipbelasting. Degene die het onroerend goed in bezit had op 1 januari 2024 betaalt voor het hele jaar. Bij verkoop van het onroerend goed wordt belasting verrekend door makelaar en notaris. We onderscheiden woningen en niet-woningen. Alleen bij niet-woningen geldt een gebruikerstarief.

De basis voor de heffing in 2024 is de WOZ-waarde per 1-1-2023, de waarde peildatum. Deze waarde wordt bepaald door de kenmerken van een onroerend goed (bouwjaar, onderhoudsstatus, ligging etc.) af te leiden van vergelijkbaar onroerend goed, dat in de periode rond de peildatum is verkocht. Daarmee benadert de WOZ-waarde de marktwaarde op dat moment. De gemeente stelt zelf de hoogte van de te ontvangen belasting in euro's vast. In Hengelo is het gebruikelijk om de hogere kosten van de gemeentelijke organisatie (loon- en prijsinflatie) door te rekenen in de OZB. Als de WOZ-waarden op peildatum zijn gestegen, verlaagt de gemeente de tarieven in dezelfde verhouding om netto niet meer of minder dan het beoogde bedrag te kunnen innen. Bij gedaalde WOZ-waarden geldt het omgekeerde.

In 2024 was de toegepaste inflatoire verhoging 8,9%. Daarnaast is in het tarief een bedrag van € 180.000 opgenomen als vergoeding van de extra proceskosten, die de gemeente voor haar rekening krijgt, omdat inwoners hun opdrachten om bezwaar te maken bij NCNP-bedrijven onderbrengen.

Na afloop van het jaar was bij belastingeigenaren woningen per saldo 0,2% (€ 28.000) meer gerealiseerd dan begroot. Deze afwijking valt binnen de marge die we moeten toestaan vanwege de nooit 100% voorspelbare waarde en aantal woningen. Dit verschil is volledig veroorzaakt door mutaties van WOZ-waarden na het moment van de tarief bepaling, begin september 2023. Bij de niet-woningen kunnen wijzigingen in het pandenbestand of de waarde ervan grote verschillen veroorzaken, omdat de aanslagen qua bedrag hoog zijn ten opzichte van woningen.

Overige belastingen

De overige belastingen laten geen bijzonderheden zien.

Bestemmingsheffingen

Afvalstoffenheffing

Met de afvalstoffenheffing bekostigen we de inzameling van het huishoudelijk afval. De basis voor de heffing ligt

in artikel 229 van de Gemeentewet en artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De belastingplichtige is de gebruiker van een perceel. We kennen gedifferentieerde tarieven voor verschillende soorten afval en betalen voor de het aantal keren dat afval in een minicontainer of ondergrondse container wordt aangeboden. Daarnaast hanteren we het principe van omgekeerd inzamelen: restafval wordt naar verzamelcontainers gebracht. Voor lasten die niet per inwoner kunnen worden bepaald geldt een vast tarief.

De heffing is ten opzicht van de raming € 155.000 hoger. In zijn totaliteit is de afvalbegroting ook voordelig afgesloten. Zie beleidsprogramma 5.2.7, taakveld 7.3, voor een toelichting op het gehele taakveld.

Afvalstoffenheffing	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
7.3 Afval	10.020	166	1.630	11.816	9.391	2.366	11.757	
6.3 Inkomensregelingen				-	-516		-516	
0.5 Treasury (dividend)						575	575	
Totaal / kostendekkendheid	10.020	166	1.630	11.816	8.875	2.941	11.816	100%

Rioolheffing

Met de rioolheffing betalen we allen samen de kosten van het onderhoud en de vervanging van het gemeentelijke rioleringsstelsel en de maatregelen die we nemen om hemelwater af te voeren en de grondwaterstand te beheersen. De gebruiker van een perceel betaalt een vast bedrag per eenheid van 500 m3 waterverbruik. Aangevoerd water wordt gezien als equivalent van geloosd afvalwater.

De wettelijke basis is artikel 228 van de Gemeentewet.

De heffing is € 182.000 meer dan begroot. Dit heeft volledig betrekking op een heffing die betrekking heeft op voorgaande jaren.

Rioolheffing	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
7.2 Riolering	9.350	265	1.391	11.006	11.791	2	11.793	
6.3 Inkomensregelingen				-	-720		-720	
Totaal / kostendekkendheid	9.350	265	1.391	11.006	11.071	2	11.073	101%

Leges

De leges zijn in de tarieventabel van legesverordening ingedeeld in drie hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening;
- Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet;
- Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn.

Vooraf hoofdstuk 2 van de tarieventabel is gewijzigd; dit als gevolg van de per 1 januari 2024 ingevoerde Omgevingswet.

Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de Legesverordening als geheel maximaal kostendekkend zijn. Niet elk product zal afzonderlijk op kostendekkendheid worden beoordeeld, omdat dit onredelijk veel administratieve inspanning zou vergen. De kostendekkendheid wordt beoordeeld per samenhangende groep van diensten (een hoofdstuk in de verordening). Dit betekent dat, binnen één hoofdstuk, een laag tarief op de ene dienst mag worden goedge maakt door een hoog tarief op een andere dienst. Daarnaast kan bij de tariefstelling uitdrukking worden gegeven aan het profijtbeginnsel: wie voordeel geniet, betaalt.

Voor een aantal tarieven binnen hoofdstuk 1 geldt dat deze door het rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Leges	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
0.2 Burgerzaken	994	677	13	1.684	1.911	-815	1.096	
Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening:	994	677	13	1.684	1.911	-815	1.096	65%
8.3 Wonen en bouwen	1.832	1.304	21	3.157	2.614	16	2.630	
Hoofdstuk 2 Omgevingsvergunning	1.832	1.304	21	3.157	2.614	16	2.630	83%
1.2 Openbare orde en veiligheid	466	469		935	39	4	43	
Hoofdstuk 3 Dienstverlening Europese dienstenrichtlijn	466	469	-	935	39	4	43	5%

Overige retributies

Voor een aantal heffingen van minder grote omvang volstaan we met de weergave van de kostendekkendheid.

Begraafrechten	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	896			896	607		607	
6.3 Inkomensregelingen				-	-3		-3	
Totaal / kostendekkendheid	896	-	-	896	604	-	604	67%

Havengelden	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
2.4 Economische havens en waterwegen	726	220		946	457	222	679	
Totaal / kostendekkendheid	726	220	-	946	457	222	679	72%

Markt	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	199	71	2	272	86	26	112	
Totaal / kostendekkendheid	199	71	2	272	86	26	112	41%

BIZ	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	172			172	187		187	
Totaal / kostendekkendheid	172	-	-	172	187	-	187	109%

Naheffingsaanslag parkeren	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
0.63 Parkeerbelastingen	350	170		520	240		240	
Totaal / kostendekkendheid	350	170	-	520	240	-	240	46%

Rioolaansluitrecht	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
7.2 Riolering	87		18	105	74		74	
Totaal / kostendekkendheid	87	-	18	105	74	-	74	70%

6.1.4 Aanduiding van de lokale lastendruk

De lokale lastendruk omvat alle heffingen. In Nederland vergelijken we de lokale lastendruk door uit te gaan van de meest relevante heffingen: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven die ieder huishouden in een gemeente jaarlijks opgelegd krijgt.

De gehanteerde tarieven voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlasten in 2024. Deze is afgezet tegen de jaren 2020-2023.

De toelichting van de tarieven t.o.v. het voorgaande jaar is gegeven in de Beleidsbegroting 2024-2027.

Soort heffing	2020	2021	2022	2023	2024
OZB Eigenaar	286,02	292,60	305,25	319,90	348,36
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	195,36	221,40	222,06	236,84	236,52
Rioolheffing	236,04	244,32	252,84	257,88	267,96
Totaal woonlasten	717,42	758,32	780,15	814,62	852,84
Eigenaar		5,7%	2,9%	4,4%	4,7%
Huurder		8,0%	2,0%	4,2%	2,0%

Lastendruk volgens Coelo in vergelijking met Twentse gemeenten

Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden) maakt een jaarlijkse atlas van de lokale lasten. We nemen onderstaand de vergelijkende cijfers van de Twentse gemeenten ongewijzigd over vanuit de Coelo-atlas 2024, blz. 214. Voor de vergelijkbaarheid van de heffing voor het afvalaanbod gebruikt Coelo het (gecorrigeerde) aanbod van restafval en gft-afval per inwoner per gemeente zoals door het CBS gepubliceerd. Deze algemene landelijke vergelijking leidt daarmee tot een hoger aandeel van de afvalstoffenheffing in de totale lokale lasten dan het in Hengelo gehanteerde uitgangspunt van het gemiddelde aanbod in een jaar.

Gemeente	Eenpersoons huishouden		Meerpersoons huishouden		Eenpersoons huishouden		Meerpersoons huishouden	
	eigenaar 2024	rangorde	eigenaar 2024	rangorde	huurder 2024	rangorde	huurder 2024	rangorde
Almelo	€ 996	10	€ 1.041	10	€ 444	7	€ 490	7
Borne	€ 1.021	11	€ 1.050	11	€ 409	4	€ 438	4
Dinkelland	€ 903	2	€ 931	2	€ 440	6	€ 468	5
Enschede	€ 986	8	€ 1.013	9	€ 572	13	€ 599	13
Haaksbergen	€ 1.095	14	€ 1.095	13	€ 609	14	€ 604	14
Hellendoorn	€ 989	9	€ 989	8	€ 530	10	€ 530	9
Hengelo	€ 935	5	€ 972	6	€ 499	9	€ 536	10
Hof van Twente	€ 1.024	12	€ 1.055	12	€ 559	12	€ 591	12
Losser	€ 1.083	13	€ 1.114	14	€ 249	1	€ 280	1
Oldenzaal	€ 908	3	€ 945	3	€ 476	8	€ 513	8
Rijssen-Holten	€ 645	1	€ 675	1	€ 299	3	€ 329	3
Tubbergen	€ 929	4	€ 954	4	€ 267	2	€ 292	2
Twenterand	€ 936	6	€ 977	7	€ 435	5	€ 476	6
Wierden	€ 940	7	€ 968	5	€ 539	11	€ 567	11
Overijssel	€ 903		€ 934		€ 433		€ 464	
Nederland	€ 911		€ 994		€ 362		€ 457	

6.1.5 Gerealiseerde kwijtscheldingen

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. De regels zijn opgenomen in de Leidraad Invordering en zijn gebaseerd op normen voor inkomen en vermogen, die het ministerie van SZW 2 maal per jaar vaststelt. Inwoners die kwijtschelding aanvragen worden getoetst op de inkomensnorm en de vermogensnorm. Inwoners die al kwijtschelding genieten komen in aanmerking voor automatische kwijtschelding.

Gemeenten kunnen ruimhartiger kwijtschelden dan de Leidraad aangeeft. Gemeente Hengelo hanteert hiervoor volgende uitgangspunten:

- bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm (Leidraad 90%);
- Voor de OZB, onderhoudsrecht begraven, rioolheffing en voor het vast recht bij de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen gemeentelijke woonlasten betalen;
- voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend evenals voor rioolheffing bij een grondslag > 500m³;
- ondernemers zijn voor de privébelastingen gelijk gesteld met particulieren;
- kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit;
- bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in het kader van het minimabeleid is in 2024 uit gegaan van een totaalbedrag van € 1.250.000. In werkelijkheid is € 1.239.000 kwijtgescholden.

Dit bedrag is als volgt onder te verdelen naar de soorten heffing:

Kwijtschelding per heffing	Begroot na wijz. 2023	Werkelijk 2023	Begroot na wijz. 2024	Werkelijk 2024
Rioolheffing	840	757	745	720
Afvalinzameling	500	565	500	516
OZB	2	2	2	-
Grafrechten	3	3	3	3
Totaal kwijtschelding	1.345	1.327	1.250	1.239

Evenals in 2023, is in 2024 het volume kwijtschelding bijna op het verwachte niveau.